جام جم
فرهنگ
CULTURE
۱۱
دوشنبه ۱۵ آبان ۱۴۰۲ شماره ۶۶۲۵

برای دفاع از مردم مظلوم فلسطین موسیقی بسازیم

هادی آرزم، آهنگساز و نوازنده پیشکسوت کشور، موسیقی را زبانی جهانی عنوان کرد و گفت: در خیلی از انقلاب‌ها و نبردها موسیقی نقش موثری داشته است و ما نیز تا جایی که بتوانیم برای پیشبرد دفاع از مظلوم هنر خود را باید به کار بگیریم و آثار موسیقایی بسازیم. او درخصوص وظیفه هنرمندان در قبال جنایت‌های رژیم صهیونیستی و دفاع از مردم مظلوم فلسطین اظهار کرد: خوشبختانه در اتفاق‌های اخیر هنرمندان خیلی خوب عمل کردند البته برخی هم سکوت کردند که برای امراض آنها باید معالجاتی صورت گیرد هرچند برای درمان این امراض نمی‌شود کاری کرد. وی افزود: وظیفه ما این است در هر جایی که باشیم از ارزش‌های انقلاب و از مظلومان عالم به‌خصوص مسلمانان دفاع کنیم. این آهنگساز و نوازنده ویولن و کمانچه بیان کرد: در تمام دنیا موسیقی یکی از هنرهایی بوده که نقش خیلی موثری داشته است؛ به‌خصوص در سال‌های دفاع‌مقدس موسیقی‌هایی که ساخته و کارهایی که اجرا می‌شد در دفاع رزمندگان ما در مقابل حمله دشمن اثرگذار بود و در خیلی از کشورهای جهان در حوزه موسیقی در راستای انقلاب کارهای تاثیرگذاری انجام دادند. وی با اشاره به نقش موسیقی در دفاع از مردم مظلوم فلسطین خواستار حمایت از هنرمندان برای ارائه کارهای ارزشمند در این زمینه شد.

حامد زمانی کجاست؟

روزی روزگاری؛ زمانی

علی رحیمی
گروه فرهنگ و هنر

«چندی پیش خدمت مقام معظم رهبری حضور یافتم؛ ایشان به بنده لطف داشتند و بنده را مورد تفقد قرار دادند. مقام معظم رهبری در این دیدار راجع به ترانه «مرگ بر آمریکا» فرمودند که شنیدم که به این کار زیاد حمله کردند، بگذار حمله بکنند که اگر حمله نمی‌کردند باید عزا می‌گرفتید؛ شما هم دلسرد نشوید و یکی دیگر هم بسازید. من با توجه به تشویق مقام معظم رهبری، کار «گزینه‌های روی میز» را ساختم و دوباره به این بهانه خدمت حضرت آقا رسیدم.»

بی‌گمان تامل در همین صحبت‌های چند سال قبل حامد زمانی کفایت می‌کند برای رسیدن به این پاسخ که او این روزها که فریاد آزادی خواهی هنرمندان بلند است حالا کجاست؟

کسی از او خبری ندارد

وقتی که التهاب غزه با عملیات طوفان‌الاقصی شروع شد و با مبارزه آزادیخواهان ادامه یافت، انتظار بر این بود که حامد زمانی از جدیدترین آهنگ حماسی‌اش رونمایی کند اما هرچه منتظر ماندیم صدایی از او به گوش نرسید؛ ابتدا احساس کردیم که او فرمایش مهم مقام معظم رهبری را که فرمودند «شما هم دلسرد نشوید» فراموش کرده اما دو دو تا چهار تای‌مان نتیجه‌اش آن نمی‌شد، لذا بدون پیشداوری پیگیر حال و احوال او شدیم تا از آخرین برنامه‌ها مطلع شویم. در اولین تماس با او فهمیدیم تلفن‌اش را از دسترس خارج کرده است برای همین با تعدادی از روابط عمومی‌های سازمان‌هایی که حدس می‌زدیم خبری از او دارند تماس گرفتیم اما آنها هم اطلاعی از او نداشتند. برای اطلاع از احوالش حتی با خانواده او نیز تماس گرفتیم. حتی با پسرخاله‌اش که روزگاری از او به‌عنوان مدیر برنامه‌هایش یاد می‌کردند نیز تماس گرفتیم. او هم اعلام بی‌خبری کرد و گفت، مدت‌هاست از او بی‌خبریم و فقط مادرش در این حد می‌داند که حالش خوب است. دلیل این بی‌خبری از او که به‌عنوان ضدآمریکایی‌ترین خواننده ایرانی یاد می‌کنند، چیست.

آیا حامد زمانی از جبهه‌گیری‌ها خسته شده‌است؟ یا فشار آهنگ‌هایش برای برخی آن‌قدر سخت آمد که حذف او را در برنامه قرار دادند به‌حدی که دیگر حتی در مهم‌ترین حادثه این روزها هم حاضر نشدند اسمی از این مبارز هنری کشور شنیده شود. برای پاسخ به این سؤال بهتر دیدم مروری کنیم به آثاری که این سال‌ها خواند و حساسیت‌های زیادی ایجاد کرد.

از برچسب شعارزدگی تا حذف

حامد زمانی را بسیاری با آهنگ مرگ بر آمریکا شناختند؛ آهنگی که بعد از اثر معروف «آمریکا آمریکا ننگ به نیرنگ تو» اثر اسفندیار قره‌باغی در سال‌های آغازین انقلاب اسلامی، مشهورترین اثر یک خواننده بر ضد آمریکاست. حامد زمانی این آهنگ را در سال ۹۲ با شعری از محمدمهدی سیار خواند و از آن در ۱۳ آبان سال ۹۲ رونمایی کرد. فقط یک روز بعد از برپایی مراسم بزرگداشت تسخیر لانه جاسوسی آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام (ره) یکی از روزنامه‌ها با انتشار گزارشی در مورد انعکاس بین‌المللی این ترانه و موضعگیری رسانه‌های ضدایرانی نوشت: «ترانه مرگ بر آمریکا با صدای حامد زمانی و شعر محمدمهدی سیار بعد از گذشت تنها سه روز از انتشار در فضای مجازی، با استقبال گسترده‌ای ازسوی کاربران مواجه شد، به‌طوری‌که این ترانه در زمانی اندک در صدها سایت و وبلاگ بازتاب یافت. همچنین بسیاری از جوانان در وبلاگ‌ها و صفحات شخصی خود در اینترنت به تحسین این اثر هنری پرداختند اما بازتاب ترانه مرگ بر آمریکا از داخل کشور فراتر رفته و واکنش‌هایی را ازسوی رسانه‌های غربی در پی داشت. آسوشیتدپرس و صدای آمریکا ازجمله رسانه‌هایی بودند که اخباری را درباره این ترانه روی خروجی خود قرار داده‌اند. این دو رسانه، به‌طور تلویحی نسبت به خلق این آثار ابراز نارضایتی و این حرکت را تلاش تندروها برای افزایش خشم عمومی علیه آمریکا معرفی کردند.»

از آن پس نام حامد زمانی بر سر زبان‌ها افتاد و او را به یک هنرمند انقلابی تبدیل کرد؛ هنرمندی که گرچه فرزند نسل بعد از جنگ بود اما با جسارتی مثال‌زدنی پشت جبهه مقاومت ایستاد. تلاش‌های حامد زمانی در سال‌های بعد و خوانش آهنگ‌های دیگری همچون مرگ بر تازیانه‌ها، تحریم، مکر شیطان، قدس و... روزبه‌روز بر محبوبیت این هنرمند جبهه مقاومت افزود. همین محبوبیت نیز به‌نظر برای برخی خوش نیامد و شروع به برچسب‌زنی کردند.

هجوم برچسب‌هایی همچون هنرمند ارزشی، سفارشی‌خوان، شعارزده و... اولین تلاش‌هایی بود که برای حذف او از صحنه موسیقی به‌کار می‌رفت. شوربده‌حالان که فکر می‌کردند یک سرباز مقاومت را به‌راحتی می‌توانند از میدان به‌در کنند. هرچند او که در قاموسش حمایت از حقوق مردم، فریاد بر سر زورگویان، عدالت‌خواهی و... همچنان به‌عنوان اصلی‌ترین مفاهیم ارزشی و اخلاقی بود بدون کوچک‌ترین اعتنایی به فعالیتش ادامه داد.

موسیقی و ارزش‌های ملی

او در یکی از مصاحبه‌هایش در این خصوص می‌گوید: «آنچه من می‌خوانم موسیقی ارزش‌هاست و نامش موسیقی ارزشی است؛ موسیقی که می‌تواند به ارزش‌های انقلابی و ملی بپردازد و می‌تواند به ارزش‌های مذهبی بپردازد، هرچیزی که ارزش است؛ اخلاق و ارزش‌های اجتماعی و تنها ریشه ملی نمی‌تواند داشته باشد و دایره گسترده‌ای دارد. به‌طور حتم خواندن از این موضوع‌ها، مخالفان بسیاری دارد.

اتفاقا این مخالفان کسانی هستند که منافع‌شان در خطر است یا از اول بدون این که مشکلات ما را بدانند و بدانند که ما چه می‌کنیم با ما مخالفت کرده‌اند. همین مسائل کار ما را بسیار دشوار کرده است. در عین حال حمایت از سوژه‌های ما هم بسیار اندک است. موسیقی‌های دیگر، موسیقی خنثی هستند و تنه‌به‌تنه مسائلی نمی‌زنند که احتمالا عده‌ای با آنها مشکل داشته باشند و از آن بدشان بیاید. این موسیقی‌های خنثی به عشق می‌پردازند، حال چه عشق زمینی و چه عشق الهی و فضای‌شان امن است. به همین دلیل حمایت از این نوع موسیقی‌ها هم امن است ولی حمایت از موسیقی من دردسرهای زیادی دارد و حمایت از آن اندک است....»

حمایت از حامد زمانی دردسر دارد

گذری کوتاه بر زندگی هنری حامد زمانی نشان از آن دارد که او فقط به‌دنبال خواندن نبود. او در تدارک تربیت نیروهای ارزشی بود؛ کسانی که بتوان آینده هنری موسیقی را به آنها سپرد و پذیرفت که می‌توانند در مسیر اعتلای ایران تلاش کنند. شاید همین تفکر عاملی است که او را از سایر هنرمندان موسیقی جدا می‌کند و چهره‌ای برای او می‌سازد که باب میل برخی نیست. شاید همین تلاش را بتوان به‌عنوان یکی دیگر از دلایلی دانست که به مرور او را گوشه‌گیر کرد، چون همان‌طور که خودش بارها در مصاحبه‌ها تاکید داشته، تلاش برای تربیت بوده است.

آنچه من می‌خوانم موسیقی ارزش‌هاست به‌طور حتم خواندن از این موضوع‌ها مخالفان بسیاری دارد و حمایت از آن اندک است

کادرسازی فرهنگی

زمانی در یکی از مصاحبه‌هایش با تاکید بر این هدف می‌گوید: «... با توجه به نوع موسیقی‌ام من مجبور بودم طرفدارانم را خودم تربیت کنم، یعنی طرفدارانی که در فضای مجازی با هم همسو شوند؛ از این‌ور بیایند عکسی بگذارند و مرا حمایت کنند و از آن طرف کاری نکنند که اعتبار من و خودشان خراب شود. باید روی این مورد کار می‌کردم و تا حدی موفق بودم اما خب تا حدی هم نمی‌شود. بعضی از این افراد یک گرافیست یا شاعر یا نقاش خوب هستند... من سعی کردم همین‌ها را دور خودم جمع کنم. این افراد نه خواننده داشتند و نه می‌توانستند از کسی حمایت کنند و شاید به خاطر تیپ‌شان یا به خاطر نوع اعتقادات‌شان این‌گونه بودند و شاید حتی در داخل خانه، پدر و مادرشان اجازه گوش دادن به یک آهنگ را نمی‌دادند. خدا را شکر این اتفاق افتاد و توانستم این افراد را دور خودم جمع کنم. بعد از این سعی کردیم یک حرکتی را شروع کنیم، هر چند دست خالی بودیم اما خدا را شکر این اتفاق افتاد .حالا باید بگویم که جمع کردن اینها دور هم نیاز به شعار دادن، نیاز به انگیزه و نیاز به حرکت دارد. یک جاهایی نوع لباس پوشیدن و نوع حرف زدنم و نوع اجرای من این‌قدر به این افراد انگیزه می‌دهد که خودم تعجب می‌کنم. این افراد در مدرسه، دانشگاه و جاهای دیگر هستند. این سبک موسیقی شاید به نوعی دلخوشی‌شان باشد و برای این‌که تنها نباشند نیاز به جوی دارند که به نظرم با این آهنگ‌ها به‌وجود آمده است.»

زنگ خطر را خاموش کنیم

باید بپذیریم آنچه حامد زمانی در ذهن می‌پروراند و برای تحقق آن از هیچ تلاشی فروگذار نبود، تربیت نیروهای متعهد بود. همین تلاش را می‌توان یکی دیگر از دلایلی دانست که برخی تاب آن را نداشتند. آنها که با وجود برچسب‌ها و هجمه‌های متعدد راه به جایی نبرده بودند این بار برنامه حذف او را روی میز گذاشتند و اقدامی که به‌نظر می‌رسد با کم‌کاری برخی سازمان‌های خیلی سریع جامه‌عمل پوشیده تا زمانی از دایره هنر فاصله بگیرد.

مکث

حامد زمانی را دریابیم

روزگاری اسفندیار قره‌باغی به خاطر قطعه «آمریکا آمریکا مرگ به نیرنگ تو» به محاق رفت و نام و یادش کمرنگ شد و حالا کمر به حذف حامد زمانی گرفته‌اند؛ هنرمندی که با شور و هیجان خاصی از ارزش‌ها دفاع کرد. شعار مرگ بر آمریکا را به خوبی طنین افکند و رویاهای آزادیخواهان را در ترانه‌هایش جامه پوشاند. انتظار بر این بود سازمان‌های متولی گام به گام با او جلو بروند و بگذارند تا ایده‌های خلاقانه‌اش به ثمر نشیند اما حالا به جایی رسیده‌ایم که صدای مقاومت در روزهایی که در التهاب غزه تن هر آزادیخواهی را به لرزه درمی‌آورد، خاموش است. ضدآمریکایی‌ترین خواننده ایران، امروز در انزواست و واجب آن است که دست او را بگیریم و بلند کنیم؛ نه به خاطر خودش یا تلاش‌هایش، به خاطر این‌که پرچم هنر مقاومت زمین نماند و علاقه‌مندان به این حوزه راغب به تلاش شوند.

برای شنیدن ترانه‌های این هنرمند کیوآرکدها را اسکن کنید

تحریم | قدس | یگان | مکر شیطان | مرگ بر آمریکا

پرسه در کوچه‌های مجازی

عطیه عیار | نویسنده و مترجم

شیر در بادیه

یکی از پدیده‌هایی که در دنیا با نام ژاپن گره خورده، مانگاست. مانگا به زبان ساده همان کمیک‌استریپ یا پی‌نما یا داستان‌های مصور است. مانگای ژاپنی با دست و به صورت سیاه‌وسفید کشیده می‌شود. هم مناسب طیف سنی کودک و نوجوان است و هم برای بزرگسالان. بسیاری از این مانگاها در استودیوهای انیمه‌سازی معروف ژاپن تبدیل به انیمه‌های پرطرفدار می‌شوند.

مانگا شیر

مدتی پیش در بعضی مناطق ژاپن متوجه شدند که ۶۵درصد دانش‌آموزان ابتدایی مواد مغذی مورد نظر را دریافت نمی‌کنند، چون سهم شیر روزانه‌شان را نمی‌خورند. برای همین شرکت سکی‌میلک، تامین‌کننده شیر مدارس طرح جالبی را اجرا کرد. روی شیشه‌های شیر با رنگ سفید یک مانگای کوتاه به صورت داستانی چهارفریمی چاپ کردند. دانش‌آموزان برای این‌که بتوانند داستان را بخوانند باید همه شیر را بخورند تا تصاویر به‌طور کامل معلوم شود. نتیجه نهایی این شد که ۹۵درصد دانش‌آموزان شیرشان را می‌خوردند و از افت جسمی آنها و هدررفت شیرها جلوگیری می‌شد.

شما شیر

ما هم زمانی در ایران طرحی داشتیم برای شیر مدارس به اسم شَما. در تلویزیون تبلیغ زیادی برایش شد. هزینه هنگفتی هم به این طرح تخصیص داده شد اما فایده نداشت. اکثر دانش‌آموزان شیر را نمی‌خوردند. آن زمان در مدرسه‌ای غیرانتفاعی تدریس می‌کردم. همه بچه‌ها متفق‌القول از طعم بد شیر شکایت داشتند. هرازگاهی ناظم مدرسه بالای سر بچه‌ها می‌ایستاد تا همه شیرشان را بخورند و پاکت خالی را بررسی می‌کرد اما اگر بچه‌ها می‌توانستند از زیر این نظارت قسر در بروند، سرنوشت پاکت‌های شیر ترکیدن زیر پاهای‌شان در خیابان یا پرتاب از پنجره‌ها به خیابان بود. حتی بعضی از دانش‌آموزان را می‌دیدم که در برگشت از مدرسه مراسم شیر ترکاندن داشتند!

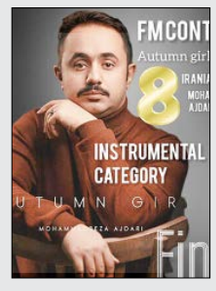
آن یکی شیر است اندر بادیه...

آیا می‌خواهم بگویم، ما هم باید روی پاکت‌های‌مان چیزی چاپ می‌کردیم؟ نه. ما و ژاپن از خیلی جهات قابل مقایسه نیستیم. نرخ ثابت تورم آنها و تورم همواره در حال حباب ما، جمعیت کل دو کشور و به‌خصوص جمعیت کودکان و نوجوانان، نوع عادت مطالعه، عادت‌های تغذیه‌ای و البته پیشینه فرهنگی متفاوت دو ملت از جمله مواردی است که جای مقایسه و الگوگیری نمی‌گذارد. اصلا خیلی از برنامه‌ها و طرح‌های به طاق خورده در ایران برای همین است که از ظاهر طرح‌ها و برنامه‌های دیگران تقلید می‌کنیم بدون این‌که تفاوت‌ها و پیش‌نیازها را در نظر بگیریم. شاید اگر در این‌گونه طرح‌ها به عمق ماجرا برویم و دلیل آن راهکار را پیدا کنیم بهتر بتوانیم برای مشکل مشابه در موقعیت بومی خودمان چاره‌اندیشی کنیم.

وان یکی شیر است اندر بادیه!

در ماجرای مانگاشیر هدف این بود که بچه‌ها شیر بخورند اما می‌دانستند که نمی‌توانند با اعمال فشار و نگه‌داشتن چماق بالا سر بچه‌ها به این هدف برسند. همه تلاش شرکت توزیع‌کننده شیر و مدارس این بود که زور و فشار در کار نباشد و بچه‌ها با رغبت این کار را بکنند. وقتی در کاری استمرار باشد، به‌مرور عادت می‌شود و آن کودکان برای همیشه خوردن شیر را جزو واجبات زندگی خود می‌دانند.

رویداد

ادامه موفقیت‌های آهنگساز ایرانی

یکی دیگر از آثار بی‌کلام محمدرضا اژدری، آهنگساز جوان ایرانی به فینال یک رویداد رقابتی بین‌المللی راه پیدا کرد. بر همین اساس آهنگ «دختر پاییزی» به آهنگسازی محمدرضا اژدری توانست تا فینال مسابقه جهانی Fmcontest ۲۰۲۳ پیش برود. این رویداد بین‌المللی فینالیست‌های خود را در حالی اعلام کرده که نام محمدرضا اژدری با آهنگ بی‌کلام دختر پاییزی در میان هشت آهنگساز برتر دیده می‌شود. اژدری در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ هم با آثار «نیل» و «رقص باران» تا نیمه نهایی این مسابقات پیش رفته بود. امسال آهنگسازانی از ۷۰ کشور دنیا در این مسابقه بین‌المللی شرکت کرده‌اند و این برای نخستین بار است که نام آهنگسازی از ایران در بین فینالیست‌های این مسابقه قرار می‌گیرد. در این رویداد تمرکز بر آثاری است که برای موسیقی فیلم ساخته می‌شوند و محمدرضا اژدری در بخش موسیقی بی‌کلام موفق به راهیابی به فینال این مسابقات شده است. محمدرضا اژدری در سه سال گذشته موفقیت‌هایی را در عرصه بین‌المللی به دست آورده است.

یادمان

«گلپا» در قطعه هنرمندان آرام می‌گیرد

اکبر گلپایگانی ملقب به گلپا از خوانندگان شاخص موسیقی ایرانی بعد از مدت‌ها بیماری در ۹۰ سالگی دار فانی را وداع گفت. اکبر گلپایگانی دهم بهمن ماه ۱۳۱۲ در تهران متولد شد و از سال ۱۳۱۸ بود که پس از ورود به دبستان فرهنگ به عنوان قاری قرآن مدرسه برگزیده شد و از این پس بود که به فراگیری مقدمات آواز و خوانندگی موسیقی ایرانی در محضر پدرش پرداخت. این هنرمند از سال ۱۳۲۸ به بعد با هنرمندان سرشناس موسیقی آشنا شد و آموزش را زیر نظر آنها آغاز کرد. از جمله استادان اکبر گلپایگانی می‌توان به هنرمندانی همچون حسن یکرنگی، نورعلی برومند، اسماعیل قهرمانی، ابوالحسن صبا، یوسف فروتن، محمد ایرانی‌مجرد، عبدا...دوامی، ادیب خوانساری، حسین طاهرزاده و سلیمان امیر قاسمی اشاره کرد. موی سپید، مست عشق، عقیق، دل ای دل، بزم عاشقان، روی برگی بنویس عشق، چرا عاشق نباشم، قدر محبت از جمله آثاری است که در قالب آلبوم از اکبر گلپایگانی به یادگار مانده. براساس اعلام محمد گلریز (خواننده و برادر اکبر گلپایگانی) پیکر این هنرمند فردا سه‌شنبه ۱۶ آبان در قطعه هنرمندان بهشت زهرا(س) به خاک سپرده می‌شود.

نماآهنگ

«حبیبی قلبی» برای بغض کودکان فلسطینی

این روزها که جنایات غزه دل هر آزاده‌ای را به درد آورده است و چهره کودک‌کش رژیم صهیونیستی برای همه جهانیان نمایان شده، هنرمندان باید تلاش کنند تا در این راستا به روشنگری درباره این جنایت‌ها اقدام کنند. احساس یاسین یکی از این هنرمندان است که با صدای خود نماآهنگی با عنوان «حبیبی قلبی» را با کارگردانی محمد عقیلی و تنظیم علیرضا مرادی در مجموعه نورانیک موزیک تهیه و منتشر کرده است.

کیوآرکد را اسکن کنید